

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Кафедра соціології і гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з НМРІ

Катерина МИХАЙЛІВНА

«30» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи наукових розвідок. Академічна доброчесність»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С5 Соціологія

Освітньо-професійна програма Соціологія управління людським капіталом та організаційними процесами

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукових розвідок. Академічна доброчесність» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С5 «Соціологія», освітня програма «Соціологія управління людським капіталом та організаційними процесами».

Розробник: канд. соціол. наук, старший викладач кафедри соціології і гуманітарних дисциплін
Уджмаджурідзе Георгій Гурамович

Робочу програму оновлено і перезатверджено на засіданні кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Протокол від 06 жовтня 2025 року № 2

Завідувач кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Зверко Т. В.
2 жовтня 2025 року

Схвалено радою факультету «Соціальний менеджмент»

Протокол від 13 жовтня 2025 року № 2

Голова

Зверко Т. В.
16 червня 2025 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – сформувати у здобувачів освіти систему компетентностей щодо теоретичних, методичних і практичних засад здійснення наукової діяльності з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Вивчення навчальної дисципліни дозволить сформувати систему компетентностей: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК06); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12); здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК13); здатність інтегрувати у професійну діяльність базові знання у галузі гуманітарних і соціально-поведінкових наук (ЗК15); здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК1); здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК6); здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога (СК8).

Завдання дисципліни: формування цілісного уявлення про науку; ознайомлення з основами методології соціології, особливостями процесу наукового пізнання, основними методами та засобами соціологічного наукового дослідження, вимогами до оприлюднення, оформлення та апробації результатів навчальної та наукової роботи; підготовка здобувачів до проведення самостійних навчальних та наукових досліджень, що передбачає: формування умінь і навичок формулювання теми і складання програми дослідження, підбору джерельної бази, вибору методів, узагальнення результатів та оформлення матеріалів дослідження, публікації та апробації основних положень самостійної роботи із обов'язковим виконанням вимог уникнення плагіату у роботах, їх коректним оформленням.

Обсяг у кредитах: 3

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рік підготовки:	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
34	14
Практичні	
-	-
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
56	76
-	-
Види підсумкового контролю	
залік	залік

Статус дисципліни – обов'язкова

Мова навчання: українська.

Передумови для вивчення дисципліни: немає.

Очікувані результати навчання:	Методи навчання	Форми оцінювання/ Засоби діагностики результатів навчання*
1. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (РН01)	Проблемно-орієнтовані лекції; самостійна робота з елементами дистанційного навчання; самонавчання	Поточний контроль: усне та письмове опитування; контрольна робота. Виконання індивідуального завдання.
4. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога, принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (РН12)	Проблемно-орієнтовані лекції; аналіз нормативних і етичних документів у межах самостійної роботи	Поточний контроль: усне та письмове опитування; контрольна робота.

** Поточна діагностика результатів навчання здійснюється за допомогою наступних методів і форм роботи: виконання здобувачами проблемно-орієнтованих, аналітичних завдань; індивідуального завдання; контрольної роботи/тестових завдань; усне і письмове опитування. Підсумкова діагностика результатів навчання здійснюється у формі заліку (захист індивідуального завдання).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Основи наукових розвідок»

Тема 1. Поняття, зміст, мета і функції науки.

Наука як сфера людської діяльності, спрямована на отримання, систематизацію та використання об'єктивних знань про природу, суспільство і мислення. Функціонування науки як форми суспільної свідомості, як процесу пізнання закономірностей дійсності, як особливого виду суспільного поділу праці та як інституційно організованого механізму виробництва знань.

Основні характеристики наукового знання (обґрунтованість, системність та перевірюваність практикою). Основне призначення науки: виявлення об'єктивних законів розвитку природи й суспільства та застосування отриманих знань для досягнення соціально значущих результатів.

Функції науки (пізнавальна, культурно-виховна та практично-діяльнісна).

Розвиток науки - від накопичення емпіричних даних до їх теоретичного узагальнення та побудови цілісних наукових теорій. Теорія як найвища форма систематизації знань і логічно впорядкована сукупність понять, принципів і положень, що пояснюють досліджувані процеси та слугують основою практичної діяльності.

Науково-дослідницька діяльність. Наукове дослідження як цілеспрямований процес пізнання об'єкта на основі наукових методів і методології. За цільовим призначенням - наукові дослідження теоретичні (фундаментальні) та прикладні, результати яких реалізуються у різних формах наукової та навчально-методичної продукції.

Тема 2. Науково-дослідницька діяльність здобувачів. Організація творчої діяльності.

Невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців у закладах вищої освіти України є науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти. Спрямованість науково-дослідницької діяльності (НДД) здобувачів вищої освіти. на формування наукового світогляду, оволодіння методологією та методами наукового пізнання, розвиток творчого мислення й професійних компетентностей. Зміст НДД: навчання елементам дослідницької роботи, організації та методики наукової творчості, а також виконання самостійних і колективних досліджень під керівництвом науково-педагогічних працівників.

Формування вмінь і навичок НДД: самостійного аналізу наукових джерел, формування вміння формулювати мету і завдання дослідження, добирати адекватні методи пізнання, інтерпретувати отримані результати та впроваджувати їх у практичну діяльність.

Напрямки науково-дослідницької діяльності здобувачів (науково-дослідна робота, передбачена навчальними планами та інтегрована в освітній процес; позанавчальна наукова діяльність у наукових гуртках, проблемних групах і студіях; участь у науково-організаційних заходах, зокрема конференціях, конкурсах і олімпіадах).

Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу. Типи наукових документів.

Науковий документ як носій, що містить наукові або науково-технічні дані з обов'язковим зазначенням авторства, часу та місця створення.

Типи наукових документів: за формою подання інформації - текстові, графічні, аудіовізуальні та електронні; первинні та вторинні. За способом виготовлення - друковані та рукописні.

Періодичні видання та нормативно-технічна й патентна документація, що характеризується високим рівнем достовірності та регламентує вимоги до продукції й результатів науково-технічної діяльності.

Тема 4. Наукова публікація. Пошук наукових публікацій. Вимоги до написання навчальних та наукових робіт. Вибір теми навчальної та наукової роботи.

Оприлюднення наукових публікацій. з метою ознайомлення з ними наукової спільноти. Форми оприлюднення наукових публікацій.

Доведення результатів наукової роботи до загального відома. Функції: забезпечує поширення наукових знань, фіксує авторський пріоритет, засвідчує особистий внесок дослідника у розроблення певної наукової проблеми.

Види наукових видань: науково-дослідні (монографії, автореферати дисертацій, препринти, тези доповідей, матеріали конференцій та збірники наукових праць) та джерелознавчі (науково опрацьовані історичні документи й пам'ятки культури з відповідним довідковим апаратом). Наукова стаття як відображення проміжних або кінцевих результатів дослідження та висвітлення окремої проблеми в межах обраної теми. Логічна структура статті: вступ, аналіз попередніх досліджень, формулювання мети, виклад основного матеріалу та висновки.

Тема 5. Структура навчальної та наукової роботи здобувачів освіти Написання вступної частини. Інформаційний пошук джерельної бази.

Елементи навчальної та наукової роботи. Вибір теми та наукової проблеми. Визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження.

Бібліографічний пошук і опрацювання джерельної бази.

Структура наукової роботи: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел і додатки.

Підготовка до захисту та публічне представлення результатів дослідження.

Тема 6. Основи методології навчальної та науково-дослідної роботи здобувачів. Методи наукових досліджень. Формулювання гіпотез.

Метод у науковому дослідженні як спосіб досягнення мети та пізнання дійсності. Методика (визначення системи правил і прийомів застосування методів).

Методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання та експеримент.

Методи теоретичного дослідження: абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, моделювання, ідеалізація, формалізація, історичний і логічний методи.

Гіпотеза як науково обґрунтоване припущення, висунуте для пояснення явищ, процесів або причинно-наслідкових зв'язків. Етапи формулювання, обґрунтування та практичної перевірки. Істинність гіпотез.

Змістовий модуль 2. «Академічна доброчесність»

Тема 7. Академічна доброчесність: поняття та правові засади. Дотримання права інтелектуальної власності як прояв академічної доброчесності.

Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів і нормативно визначених правил, яких повинні дотримуватися всі учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та здійснення наукової чи творчої діяльності. Мета - забезпечення довіри до результатів навчання, оцінювання та наукових досягнень, а також формування відповідального й чесного академічного середовища. Реалізація принципів академічної доброчесності.

Фундаментальні цінності академічної доброчесності: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність та мужність.

Тема 8. Процедура проведення перевірки наукової роботи на відсутність неправомірних запозичень у ХГУ «НУА».

Положення про забезпечення академічної доброчесності в ХГУ «НУА». Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів і правових норм, обов'язкових для всіх учасників академічної діяльності, спрямованих на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досліджень. Основні форми академічної недоброчесності: плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування та обман. Вимоги до самостійності виконання навчальних і наукових робіт. Обов'язки працівників університету щодо контролю за дотриманням академічної доброчесності, процедури реагування на її порушення, профілактичні заходи з формування культури доброчесності та механізм апеляції результатів перевірок.

Положення про заходи щодо запобігання академічному плагіату в ХГУ «НУА» (регламентує порядок виявлення та попередження академічного плагіату в наукових, навчально-методичних і навчальних роботах працівників та здобувачів вищої освіти університету). Визначення академічного плагіату та його основних різновидів: копіювання чужих робіт, дослівне чи модифіковане відтворення текстів без належного цитування, а також парафраз без посилання на першоджерело. Кількісні критерії оригінальності для різних типів робіт (наукові, навчально-методичні, кваліфікаційні), процедури перевірки та ухвалення рішень на рівні кафедр, редакційних колегій, оргкомітетів конференцій і експертних комісій.

Тема 9. Порушення академічної доброчесності. Кодекс професійної етики соціолога.

Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів і правових норм, що регулюють освітню та наукову діяльність у закладах вищої освіти та спрямовані на забезпечення довіри до результатів навчання і наукових досліджень. Дотримання академічної доброчесності (самостійне виконання навчальних і наукових робіт, коректне використання джерел інформації, об'єктивність оцінювання та повагу до права інтелектуальної власності).

Основні прояви академічної недоброчесності: академічний плагіат, фальсифікація та фабрикація результатів досліджень, списування, обман під час контрольних заходів, неправомірне визначення авторства, а також необ'єктивне оцінювання результатів навчальної діяльності. Правові засади забезпечення академічної доброчесності.

Кодекс професійної етики соціолога Соціологічної асоціації України - базовий нормативний документ, що визначає систему цінностей, принципів і правил професійної поведінки соціолога у науково-дослідницькій, освітній, експертній та прикладній діяльності. Етичні норми організації професійної діяльності, проведення наукових досліджень, наукового спілкування, підготовки й оприлюднення публікацій, викладання, консультування, експертної роботи та взаємодії із замовниками.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с	пр	с. р		л	с	п р	с. р
Змістовий модуль 1. Основи наукових розвідок										
Тема 1. Поняття, зміст, мета і функції науки	4	2	-	-	2	4	1	-	-	3
Тема 2. Науково-дослідницька діяльність здобувачів. Організація творчої діяльності	7	4	-	-	3	7	1	-	-	6
Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу. Типи наукових документів	7	4	-	-	3	7	1	-	-	6
Тема 4. Наукова публікація. Пошук наукових публікацій. Вимоги до написання навчальних та наукових робіт. Вибір теми навчальної та наукової роботи	8	4	-	-	4	8	2	-	-	6
Тема 5. Структура навчальної та наукової роботи здобувачів освіти. Написання вступної частини. Інформаційний пошук джерельної бази	9	4	-	-	5	9	1	-	-	8
Тема 6. Основи методології навчальної та науково-дослідної роботи здобувачів. Методи наукових досліджень. Формулювання гіпотез	8	4	-	-	4	8	2	-	-	6
Контрольна робота 1	2	-	-	-	2	2	-	-	-	2
Разом за змістовим модулем 1	45	22	-	-	23	45	8	-	-	37
Змістовий модуль 2. Академічна доброчесність										
Тема 7. Академічна доброчесність: поняття та правові засади. Дотримання права інтелектуальної власності як прояв академічної доброчесності	8	4	-	-	4	8	2	-	-	6

Тема 8. Процедура проведення перевірки наукової роботи на відсутність неправомірних запозичень у ХГУ «НУА»	7	4	-	-	3	7	1	-	-	6
Тема 9. Порухення академічної доброчесності. Кодекс професійної етики соціолога	6	2	-	-	4	6	1	-	-	5
Контрольна робота 2	2	-	-	-	2	2	-	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	23	10	-	-	13	23	4	-	-	19
Індивідуальне науково-дослідне завдання	22	2	-	-	20	22	2	-	-	20
Усього годин	90	34	-	-	56	90	14	-	-	76

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ден/заоч
1	Тема 1. Поняття, зміст, мета і функції науки - Опрацюйте щонайменше два науково-методичні джерела та порівняйте різні підходи до визначення науки, її мети й функцій.	2/3
2	Тема 2. Науково-дослідницька діяльність здобувачів. Організація творчої діяльності Підготуйте доповідь та презентацію з одного з нижчезазначених питань: 1. Охарактеризуйте науку як особливий вид людської діяльності. 2. Поясніть передумови виникнення науки. 3. Назвіть історичні етапи розвитку науки та розкрийте особливості кожного з них. 4. Проаналізуйте функції науки в сучасних умовах. 5. Проведіть аналіз класифікації наук, їх призначення та способи побудови.	3/6
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу. Типи наукових документів Підготуйте доповідь та презентацію з одного з нижчезазначених питань: 1. Ознаки навчально-дослідної роботи студентів. 2. Розрізнення навчально-дослідної та науково-дослідної роботи студентів. 3. Напрями організації навчально-дослідної та науково-дослідної роботи студентів.	3/6
4	Тема 4. Наукова публікація. Пошук наукових публікацій. Вимоги до написання навчальних та наукових робіт. Вибір теми навчальної та наукової роботи Підготуйте доповідь та презентацію з одного з нижчезазначених питань: 1. Есе: мета, структура, критерії оцінювання. 2. Реферат: відбір джерел, аналіз, оформлення. 3. Курсова робота: мета, структура, методи дослідження. 4. Бакалаврська робота: зміст, структура, вимоги, роль керівника. 5. Магістерська робота: відмінності від бакалаврської, наукова новизна, апробація результатів. 6. Оформлення літератури в наукових роботах: 6.1. Harvard Style (зразки посилань і списку літератури).	4/6

	6.2. APA Style (7th edition) (зразки посилань і списку літератури). 6.3. ДСТУ 8302:2015 (зразки посилань і списку літератури). 7. Обов'язкові елементи наукової роботи: 7.1. Титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список джерел, додатки. 7.2. Актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи, новизна, практичне значення. 8. Наукова стаття: структура, обсяг, рецензування, плагіат. 9. Матеріали й тези студентських наукових конференцій: як підготувати, вимоги до оформлення, приклади.	
5	Тема 5. Структура навчальної та наукової роботи здобувачів освіти Написання вступної частини. Інформаційний пошук джерельної бази Групове завдання. Поділіться на декілька груп. Кожна група формулює тему для своєї (умовної) дослідницької роботи. У виступі, з використанням презентаційних матеріалів, спробуйте освітити наступні аспекти: 1. Онтологія та гносеологія як філософські категорії; їх синтез у визначенні соціологічної проблематики. Спробуйте знайти онтологічний і гносеологічний аспекти проблемної ситуації для теми свого дослідження. 2. Взаємозв'язок мети, предмету та теми роботи. Спробуйте сформулювати предмет та мету свого дослідження. 3. Взаємозв'язок завдань роботи та її структури. Як послідовність завдань допоможе вам досягти мети своєї роботи. Спробуйте запропонувати структуру роботи (розділи та підрозділи), яка відповідатиме поставленим завданням. 4. Методологія: які методи, коли і як використовувались. 5. Емпірична база роботи. Чому соціологія позитивна наука, чому соціолог не може бути «річчю у собі». Спробуйте ознайомитись з поглядами О. Конта на роль і принципи соціології. Де ви можете знайти емпіричну базу під своє дослідження (соціологічні агентства, аналітичні центри, науково-дослідні інститути, громадські організації, журналістські проекти, незалежні дослідники, публікації) 6. Гіпотези як витвір соціологічної уяви. Навіщо соціолог формулює гіпотези. Чинники при формулюванні гіпотез. Спробуйте сформулювати гіпотези для свого дослідження. 7. Які джерела (літературу) ви можете використовувати як ґрунт для свого дослідження. Знайдіть кілька джерел з теми свого дослідження у наукових журналах, аналітичних звітах, журналістських розслідувань тощо.	5/6
6	Тема 6. Основи методології навчальної та науково-дослідної роботи здобувачів. Методи наукових досліджень. Формулювання гіпотез Підготуйте доповідь та презентацію з одного з нижчезазначених питань: 1. Освіта як соціальний інститут 2. Університет як соціальна організація та спільнота 3. Студентська група як соціальна група 4. Університетська академічна культура 5. Університетські наукові конференції https://nua.kharkov.ua/uk/universitet/naukovo-doslidna-robota/konferenciya-seminari-zustrichi/mizhnarodna-konferenciya-z-problem-osviti/ 6. Університетський науковий збірник «Вчені записки ХГУ «НУА»» https://nua.kharkov.ua/uk/universitet/naukovo-doslidna-robota/vcheni-zapiski-hgu-nua/	4/8
7	Виконання контрольної роботи 1	2/2

8	Тема 7. Академічна доброчесність: поняття та правові засади. Дотримання права інтелектуальної власності як прояв академічної доброчесності Напишіть Есе на тему "Соціолог та академічна доброчесність". Підготуйтеся до його представлення на семінарському занятті.	4/6
9	Тема 8. Процедура проведення перевірки наукової роботи на відсутність неправомірних запозичень у ХГУ «НУА» Вивчить документи щодо забезпечення академічної доброчесності в ХГУ «НУА»: https://nua.kharkov.ua/uk/universitet/navchalno-metodichna-robota/korysni-materialy/ https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/12/polozhennya-pro-zapobihannya-akademichnomu-plahiatu.pdf https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2025/01/Polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist.pdf Підготуйте доповідь та презентацію з одного з нижчезазначених питань: 1. Назвіть і охарактеризуйте основні види порушень академічної доброчесності? 2. Що, на Вашу думку, є умовами і причинами «епідемії плагіату» в Україні. 3. Які існують способи запобігання академічної недоброчесності в освітньому середовищі? 4. Що таке самоплагіат? Як уникнути самоплагіату?	3/6
10	Тема 9. Порушення академічної доброчесності. Кодекс професійної етики соціолога Підготуйте доповідь та презентацію з одного з нижчезазначених питань: 1. Які етапи наукового дослідження є найбільш вразливими з погляду порушення академічної доброчесності? 2. Чому академічна доброчесність є базовою вимогою саме для соціологічної науки? 3. Чому фальсифікація даних є особливо небезпечною для соціології? 4. Як порушення доброчесності впливає на довіру до соціології як науки?	4/5
11	Виконання контрольної роботи 2	2/2
12	Виконання ІНДЗ	20/20
	Разом	56/76

5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Основи наукових розвідок. Академічна доброчесність». ІНДЗ дозволяє здобувачам самостійно здійснити пошук необхідної інформації та практично застосувати набуті навички.

Метою виконання ІНДЗ є закріплення і поглиблення теоретичних знань та напрацювання практичних навичок із здійснення наукових розвідок; закріплення і відтворення у практиці принципів академічної доброчесності при дослідженні актуальних проблем суспільства.

При виконанні ІНДЗ здобувач повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, вміння вирішувати поставлені творчо-наукові завдання.

ІНДЗ здобувачі виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Основи наукових розвідок. Академічна доброчесність» з проведенням консультацій з викладачем відповідно до графіка освітнього процесу.

Практична значущість роботи полягає в виробленні у здобувачів академічної культури наукового викладення матеріалу – із чіткою структурою, прикладами, джерельною базою. Окрім цього, розвиваються навички створення презентаційного супровіду, візуалізації та публічного захисту наукової роботи.

Загальні положення щодо виконання ІНДЗ.

Підготовка письмової тематичної роботи за будь-якою темою (з представленого нижче переліку) та її захист на занятті.

Вимоги та рекомендації до ІНДЗ:

1. Окрім реферативного опису, робота обов'язково повинна містити виклад власних думок здобувача за обраною темою.
2. Робота обов'язково повинна носити науково-прикладний характер.
3. Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).
4. При написанні основної частини рекомендується відштовхуватися від визначень ключових понять теми.
5. Використання не менше *трьох* літературних джерел, серед яких повинні бути представлені не тільки підручники, але й наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії).
6. Обов'язкова наявність списку використаних джерел, з посиланням на них у тексті.
7. Самостійність роботи – найголовніша вимога.

Тематичні напрямки ІНДЗ (на вибір):

1. Етичні норми та імперативи науковця.
2. Харків науковий.
3. Цікаві факти із світу наукових досліджень.
4. Універсальні методи дослідження.
5. Соціальні (суспільні) науки – це...
6. Гуманітарні науки – це...
7. Соціологія: про що? для чого?
8. Економіка у сучасному світі: що за наука і навіщо потрібна.
9. Політологія як наука: її предмет та оптика досліджень.
10. Історія як наука: чому завжди слід орієнтуватися в історичному досвіді.
11. Філософія як інструментарій теоретизування соціолога: прописані істини та актуальні тренди.
12. Міждисциплінарність і соціологія: значущі постаті, що внесли доробок у декілька наук.
13. Штучний інтелект: історія, види, складові.
14. Академічна доброчесність: правила, принципи й цінності.
15. Кодекси академічної доброчесності у закладах вищої освіти.
16. Академічна доброчесність: погляд і роль здобувачів.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення лекцій у межах дисципліни застосовуються методи студентоцентрованого та проблемно-орієнтованого навчання. Лекції мають проблемно-аналітичний характер і спрямовані на формування у здобувачів системного розуміння основ наукових розвідок та принципів академічної доброчесності. У процесі викладання використовується аналіз ключових понять і категорій соціології, розгляд типових наукових і етичних проблем, пов'язаних із проведенням досліджень, а також обговорення прикладів порушення й дотримання норм академічної доброчесності. Лекційний матеріал подається з орієнтацією на розвиток критичного мислення, уміння аргументовано аналізувати наукову інформацію та інтерпретувати соціальні явища.

При організації самостійної роботи здобувачів використовуються методи самонавчання та самостійної роботи з елементами дистанційного навчання. Самостійна робота передбачає опрацювання рекомендованих наукових джерел, нормативно-правових документів з питань академічної доброчесності, навчально-методичних матеріалів, а також виконання письмових завдань, спрямованих на закріплення теоретичних знань і формування навичок пошуку, аналізу та критичної оцінки соціологічної інформації.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань з дисципліни проводиться за такими формами:

а) за результатами виконання завдань самостійного опрацювання:

- оцінка виконання самостійних завдань;
- обговорення матеріалів для самостійного опрацювання.

б) виконання контрольної роботи – передбачає виконання здобувачами тестових завдань за матеріалом навчального модуля. Тестове завдання може мати одну або декілька правильних відповідей.

Підсумковий контроль передбачає перевірку та оцінювання рівня сформованості програмних компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог навчальної програми за даним освітнім компонентом. Підсумковий контроль проводиться у формі захисту Індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ).

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Робота на лекційному занятті оцінюється максимально у 2 бали. Максимальну кількість балів отримують ті здобувачі, які постійно включені у дискусію. Ті з них, які включаються у дискусію несистематично, отримують середню кількість балів 1. Здобувачі, які не беруть участі у дискусії, але демонструють уважність і не відволікаються від ходу заняття, отримують 0,5 бали.

Самостійна робота оцінюється максимально у 4 бали. Максимальна кількість балів при оцінюванні виставляється за такими критеріями:

- залежно від того, чи здійснив здобувач повне та якісне опрацювання інформаційних джерел, передбачених для самостійного вивчення теми;
- виходячи з рівня самостійності, автентичності та ґрунтовності виконаних завдань.

Здобувач отримує 4 бали, якщо він:

- виконав завдання самостійної роботи повністю; демонструє глибоке розуміння теми; впевнено орієнтується в основних принципах наукових розвідок і нормах академічної доброчесності; коректно й послідовно використовує відповідний понятійний апарат; опрацьовані джерела залучає для обґрунтування власних висновків; матеріал викладено логічно, аргументовано та з високим рівнем самостійності.

Здобувач отримує 3 бали, якщо він:

- виконав завдання самостійної роботи не в повному обсязі, проте демонструє загальне розуміння теми; орієнтується в базових положеннях методології наукового дослідження та академічної доброчесності; коректно використовує основні поняття; частково спирається на опрацьовані джерела.

Здобувач отримує 2 бали, якщо він:

- частково виконав завдання; поверхово орієнтується у змісті теми; обмежено знає рекомендовані джерела; подає фрагментарний аналіз питань наукової діяльності та академічної доброчесності без належного теоретичного обґрунтування.

Здобувач отримує 1 бал, якщо він:

- виконав завдання формально або поверхнево; не продемонстрував розуміння змісту теми; не володіє базовим понятійним апаратом дисципліни; не виявляє обізнаності з рекомендованими джерелами та принципами академічної доброчесності.

Контрольна робота проводиться у формі тестування. Здобувач повинен відповісти на 18 тестових запитань. Кожне запитання оцінюється в 0,5 бали.

Залік проводиться у формі захисту здобувачами Індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ), виконаного за обраною темою. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за результатами захисту-презентації – 30.

- *Здобувач отримує від 27-30 балів*, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані не менш ніж з 3 релевантних джерел, вільно володіє матеріалом теми, повно і обґрунтовано відповідає на уточнюючі запитання викладача.
- *Здобувач отримує від 20-26 балів*, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані не менш ніж з 3 релевантних джерел, вільно володіє матеріалом теми, на достатньому рівні відповідає на уточнюючі запитання викладача.
- *Здобувач отримує від 10-19 балів*, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані не менш ніж з 3 релевантних джерел, на достатньому рівні володіє матеріалом теми, проте невпевнено відповідає на уточнюючі запитання викладача.
- *Здобувач отримує від 5-9 балів*, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані менш ніж з 3 релевантних джерел, у цілому володіє матеріалом теми, проте слабо відповідає на уточнюючі запитання викладача.

Загальний рейтинг здобувача за навчальною дисципліною визначається шляхом додавання балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	KP	T7	T8	T9	KP		
6	6	6	6	6	6	9	6	6	4	9	30	100

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів за видом роботи	Кількість виду роботи	Загальна кількість балів
<i>Основні види навчальної діяльності</i>				
1	Робота під час лекційного заняття	2	8	16
2	Виконання самостійної роботи	4	9	36
3	Виконання контрольної роботи	9	2	18
4	Захист ІНДЗ	30	1	30
Усього				100

Шкала оцінювання

Критерії оцінювання	За дворівневою шкалою	За шкалою ХГУ «НУА»
Глиbokі та системні знання програмного матеріалу дисципліни; сформоване розуміння сутності наукової діяльності, методології досліджень та принципів академічної доброчесності; вільне володіння понятійно-категоріальним апаратом соціології; здатність самостійно генерувати наукові ідеї та формулювати проблеми, завдання і гіпотези досліджень; уміння здійснювати	Зараховано	90–100

інформаційний пошук, аналіз та критичну оцінку джерел; усвідомлене дотримання норм професійної етики та принципів академічної доброчесності; здатність діагностувати соціальні проблеми та оцінювати їх наслідки у соціальних групах.		
Достатньо повне знання теоретичного матеріалу дисципліни; сформоване розуміння основ наукових досліджень і методів збору та аналізу інформації; упевнене володіння базовим категоріально-понятійним апаратом соціології; здатність застосовувати положення соціологічних теорій і концепцій для аналізу типових соціальних процесів і явищ; коректне використання джерел інформації та дотримання етичних норм у підготовці навчальних завдань; обмежена самостійність у генерації нових ідей; здатність оцінювати соціальні проблеми за наявною інформацією.	Зараховано	70–89
Загальне знання програмного матеріалу; часткове розуміння сутності наукових досліджень і вимог до академічної доброчесності; володіння базовими поняттями дисципліни; обмежена здатність до застосування соціологічних теорій та концепцій на практиці; часткове використання інформаційно-комунікаційних технологій при пошуку та аналізі джерел; формальне дотримання етичних норм і стандартів академічної доброчесності; обмежена здатність діагностувати соціальні проблеми.	Зараховано	50–69
Фрагментарне знання матеріалу дисципліни; слабе орієнтування в основних поняттях, підходах і категоріях; недостатня здатність застосовувати методологію наукових досліджень і соціологічні теорії; обмежена здатність користуватися інформаційними ресурсами; поверхове розуміння академічної доброчесності та принципів етики; слабка здатність до оцінки соціальних проблем і їх наслідків. Можливість повторного складання заліку.	Не зараховано	25–49
Незнання основного програмного матеріалу дисципліни; відсутність розуміння сутності наукової діяльності, методології та методів досліджень; неволодіння понятійним апаратом дисципліни; неспроможність застосовувати соціологічні теорії і концепції на практиці; неуміння користуватися інформаційними джерелами; ігнорування принципів академічної доброчесності та етики; відсутність здатності діагностувати соціальні проблеми. Обов'язковий повторний курс вивчення дисципліни.	Не зараховано	0–24

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

Основна

1. Бааджи, Н. П. & Ульянова, Г. О., 2022. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*, 4(37), pp. 98-103.
2. Башкір, О. І., 2022. *Академічна доброчесність та інтелектуальна власність: конспект лекцій*. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди.
3. Кісельова, А. & Завальська, Л., 2023. *Основи академічного письма: навчально-методичний посібник*. Одеса: автор невідомий
4. Колоїз, Ж. В., 2024. *Основи академічного письма : навч. посіб.* Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В.
5. Костирко, Т. М., Ларенкова, С. В., Бондар, І. В. & Жигалкіна, М. С., 2022. *Академічне письмо: навчальний посібник*. Миколаїв: НУК.

6. Кришталь, А. О., 2022. *Академічна доброчесність: курс лекцій*. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.
7. Маковій, М. Г., Жовнір, О. М., Рєпіна, І. Ю. & Плотникова, Л. Ф., 2023. *Основи академічного письма: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей*. Київ: ФОП Шпак В.Б.
8. Мамич, М. В., Шевченко-Бітенська, О. В. & Кісельова, А. А., 2024. *Основи наукових досліджень та академічна доброчесність: практикум для підготовки до аудит. занять та самост. роботи здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 03 «Гуманіт. науки», спец. 035 «Філологія»*. Одеса: Фенікс.
9. Насмінчук, І. & Громик, Л., 2024. *Академічне письмо та доброчесність: навчально-методичний посібник*. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ».
10. Невлюдов, І. Ш., Олександров, Ю. М., Андрусевич, А. О. & Чала, О. О., 2024. *Основи наукових досліджень: Навч. посібник*. Prague: OKTAN PRINT.
11. Полторац, А. С. & Лівандовська, О. А., 2024. *ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ*. МИКОЛАЇВ: Миколаївський національний аграрний університет.
12. Рускуліс, Л., 2022. *Академічна доброчесність: навч.-метод. посіб.* Миколаїв: Іліон.
13. Титаренко, О., 2025. *Основи наукових досліджень: монографія*. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка.
14. Томчаковська, Ю. О., Строченко, Л. В. & Томчаковський, О. Г., 2023. *Аналіз наукового / професійного тексту: методичні рекомендації*. Одеса: Олді+.
15. Харитонова, О. І. та ін., 2024. *Академічна доброчесність : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти галузі знань 081 «Право»*. Одеса: Юридика.

Додаткова

16. Білим, П. А., 2018. *Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 263 – Цивільна безпека*. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.
17. Бозкурт, М., 2020. Ціннісні та етичні засади академічної доброчесності. *Публічне право*, Том 3, рр. 79-86.
18. Гончарук, Т. В. ред., 2014. *Основи наукових досліджень: навч. посіб.* Тернопіль: автор невідомий
19. Колесников, О. В., 2011. *Основи наукових досліджень*. Київ: Центр учбової літератури.
20. Колоїз, Ж., 2019. *Основи академічного письма: практикум*. Кривий Ріг: ФОП Маринченко.
21. Конверський, А. Є. ред., 2010. *Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів*. Київ: Центр учбової літератури.
22. Корягін, М. В. & Чік, М. Ю., 2019. *Основи наукових досліджень. Навчальний посібник*. Київ: Алерта.
23. Мальська, М. & Паньків, Н., 2020. *Основи наукових досліджень: навчальний посібник*. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка.
24. Мартинюк, О. М., 2021. *Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання*. Луцьк: Вежа.
25. Мачуліна, І. І., 2019. *Конспект лекцій з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 054 Соціологія*. Кам'янське: ДДТУ.
26. Назаров, І. В., 2020. Вища освіта та академічна доброчесність - проблеми поєднання. *Часопис Київського університету права*, Том 3, рр. 408-412.
27. Омельчук, С., 2021. *Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти : навч. посіб.* Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС.

28. Птащенко, Л. О., 2021. *Конспект лекцій із дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для підготовки доктора філософії спеціальності 051 «Економіка» за освітньо- науковою програмою «Економіка»*. Полтава: Полтавська політехніка.
29. Ревуцька, С. К. & Зінченко, В. М., 2019. *Академічне письмо: навч. посібник*. Кривий Ріг,: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського.
30. Рейкін, В. С., 2020. *Основи наукових досліджень: конспект лекцій*. Луцьк: Вид-во ПП Іванюк В. П.
31. Романчиков, В. І., 2007. *Основи наукових досліджень. Навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури.
32. Сардак, С. Е., 2018. *Основи наукових досліджень : навч. посібник*. Дніпро: ДГУ.
33. Соловійов, С. М., 2007. *Основи наукових досліджень. Навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури.
34. Уджмаджурідзе, Г. Г., 2023. «Концептуальні положення ціннісно-культурного підходу до пояснення політичної діяльності осіб», *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*, 6(1), с. 138-144. doi: 10.15421/342318.
35. Уджмаджурідзе, Г., 2024. «Політична стабільність України в умовах воєнного стану: евристичний потенціал застосування інституційного підходу », *Науково-теоретичний альманах Грани*, 27(2), с. 124-129. doi: 10.15421/172440.
36. Уджмаджурідзе, Г., 2023. «Ціннісно-мотиваційні аспекти політичної діяльності осіб: теоретико-методологічний аналіз», *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 15(1), с. 76-84. doi: 10.15421/352310.
37. Цехмістрова, Г. С., 2004. *Основи наукових досліджень. Навчальний посібник*. Київ: Видавничий Дім «Слово».
38. Юрченко, С. О. & Юрченко, О. Є., 2017. *Основи наукових досліджень : навчальний посібник для студентів спеціальностей «Туризм», «Готельно-ресторанна справа», «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Інформаційні ресурси

39. The World Intellectual Property Organization (n.d.) *World Intellectual Property Organization*. Available at: <https://www.wipo.int/> (Accessed: 11.08.2025).
40. Верховна Рада України (1994) *Закон України «Про авторське право і суміжні права»*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (Accessed: 11.08.2025).
41. Верховна Рада України (2009) *Етичний кодекс ученого України*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09> (Accessed: 11.08.2025).
42. Верховна Рада України (2014) *Закон України «Про вищу освіту»*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20250601> (Accessed: 11.08.2025).
43. Верховна Рада України (2016) *Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність»*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19/ed20250409> (Accessed: 11.08.2025).
44. Верховна Рада України (2017) *Закон України «Про освіту»*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20250601> (Accessed: 11.08.2025).
45. Верховна Рада України (2022) *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p/ed20220223> (Accessed: 11.08.2025).
46. ВУМ online (n.d.) *Академічна доброчесність в університеті*. Available at: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/> (Accessed: 11.08.2025).
47. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (n.d.) *Офіційний вебсайт*. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/> (Accessed: 11.08.2025).

48. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (2019) *Кодекс академічної доброчесності* (ред. від 24.06.2025). Available at: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2025/07/Додаток-6-Кодекс-академічної-доброчесності-ред-від-24.06.2025.pdf> (Accessed: 11.08.2025).
49. Соціологічна асоціація України (n.d.) *Офіційний вебсайт*. Available at: <https://sau.in.ua/> (Accessed: 11.08.2025).
50. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (2025) *Положення про забезпечення академічної доброчесності*. Available at: https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2025/01/Polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist.pdf (Accessed: 11.08.2025).
51. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (2022) *Положення про заходи щодо запобігання академічному плагіату у наукових та навчальних роботах*. Available at: <https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/12/polozhennya-pro-zapobihannya-akademichnomu-plahiatu.pdf> (Accessed: 11.08.2025).
52. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (2025) *Положення про організацію освітнього процесу*. Available at: https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2025/06/polozhennya_osvit_pros_2025.pdf (Accessed: 11.08.2025).
53. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (2025) *Положення про врегулювання конфліктних ситуацій*. Available at: https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2025/06/polozhennya_pro_vregulyuvannya_konfl_situacij_zi_zminami_2025.pdf (Accessed: 11.08.2025).
54. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (б.р) *Основи наукових розвідок. Академічна доброчесність (Moodle)*. Available at: <https://test.nua.kharkov.ua/course/view.php?id=395>.